

A Suffragettek.

Írta: Szegvári Sándorné.

A tömeglélek megnyilvánulásának zavaros kuszaságából próbáljuk meg hát kibetűzni a mélyebb értelmet.

Ha feszülten figyelünk, akkor a hétköznapi izgatott, ezerhangú, sokszínű, diszharmonikus lármájában is meg tudjuk hallani a mély, zengő alaphangot, mely végül mégis csak elő fog törni diadalmasan, mely arra van hivatva, hogy harmóniába olvassza a rettenetes káoszt.

Arról a magatartásról akarunk ma szólni, melyet a háborús férfivilág a nőmozgalommal szemben tanúsít, mikor a háború és béke kérdéseiről van szó.

Nincs döntőbb bizonyítékunk, — ha ugyan szükségünk volna ilyenre — választójogunk sürgőssége mellett, mint éppen ez a magatartás.

A fiatal női internationale páratlan erkölcsi bátorsággal tartott ki elvei mellett és megtépázva bár, de törve nem, próbált és próbál fáradhatatlanul szembe szállni a sötétség szellemével, testi és a testiéknél sokkal súlyosabb lelki veszedelmekkel küzdve meg. Honorálták-e sajtó és közvélemény ezt a nagy akciót? Keltett-e nagy visszhangot?

A saját hazájabeli asszonyát minden ország közvéleménye kegyesen megkínozta; a többiek munkáját jól eső, de magától értetődő dolognak tartották, melyet félvállról vettek tudomásul.

Börtönbe vetették Clara Zetkint, Luxemburg Rózát.

Vezércikkezték-e róluk, dicsőítettek-e őket? Szó sincs róla.

Asszonyok, anyák ők; cselekedetük oly természetes, hogy szinte nem is találták érdemesnek sok szóval vesztegetni rá. Hogy esetleg a »gyöngye« nő rosszul bírja a börtön levegőjét, azt ezúttal elfelejtették tekintetbe venni.

Bezzeg, nagyobb visszhangot adott sajtó és közvélemény egyaránt, mikor az a hír érkezett a csatornántról, hogy a suffragettek nagy háborús tüntetésre készülnek. Hogy ők is azok sorába állanak, akik kitartásra, a végső győzelem kivívására buzdítják honfitársaikat.

A sajtó harsány hangon, feltűnő helyen közli a hallatlanul bántó eseményt, a közvélemény felszisszen, az egyes emberek szitkozódni, szociológusok hosszú cikket írnak és méltatlankodva az egész nőmozgalmat vonják felelősségre.

Megjegyezzük itt, hogy véletlenül éppen egyidejűleg elismeréssel adták hírül a napilapok német egyetemi tanároknak - a kultúra vezetőinek — manifesztumát, melyben a végső győzelemig kitartásra buzdítják a német nemzetet.

Nem akadt egy radikális publicista sem, aki ezen fennakadt volna. Megtették ezt már eddig mások is: írók, tudósok, művészek, szocialisták és háborúelőtti antimilitaristák. Rendben van, c'est la guerre! Ha férfiakról van szó, az ellenségnek sem találják már vérlázítóknak ezt a jelenséget.

A suffragetteknek kijáró dühriadalom tehát nem az ellenségnek szól csak, hanem főleg a nőnek, a szervezett nőnek, aki a háború mellett foglal állást. Az anyának, aki megfélemedezett arról, hogy ő a faj fentartását előmozdítani hivatott és nem a pusztítását, a rendet, a szervezetséget és jogot, nem az anarchiát, kegyetlenséget, a jogtiprást.

Az igazságtalanságnak és a tájékozatlan, tudatlan felületességnek vastag kérge mögött, itt az igazságnak egy sugara is rejtőzik.

A nő az élet forrása és soha, de sohasem szegődhetik a halál szolgálatába, akármilyen hivatalos glóriát fonnak is a háborúval kapcsolatban annak osztogatói és segítői homloka köré.

A nő, mint a modern háború magasztalója, felháborító és visszataszító látvány.

De aki ezt vallja, annak be kell látnia azt is, hogy az emberiség felétől nem követelhetnek passzivitást a háború és béke kérdésében. A passzivitás a megdermedés, a megsemmisülés, az értéktelenség.

A mi kötelességünk volna tehát elsősorban, hogy bekössük azt a rettenetes, tátongó sebet, melyből az emberiség vére patakzik, életerejét távozik és lehetlenné tegyük, hogy ez a szörnyűség valaha ismétlődhessen.

De aki ezt várja az asszonyoktól, az ne a nőmozgalmat üsse a suffragettek hibájáért, de még a suffragetteket sem azért a visszás formáért, melyben ők jogaikért küzdenek. Hanem ítélje el érdemük szerint azokat az államférfiakat, akik alkotmányellenesen, ügyrendi fífikák segítségével, zsarnok módon elnyomták azokat a többséggel rendelkező parlamenti törvényjavaslatokat, melyek a nők választójogát adták volna meg. A brit kormánynak ez az eljárása keserítette el annyira az angol politikai nőmozgalom egy-egy frakcióját, a suffragetteket, hogy azóta erőszakos és fonák eszközökkel is küzdenek emberi jogaikért. Talán azt hiszik ők, hogy férfiakkal szemben csak férfimódon lehet boldogulni, hol erőszakoskodással, hol háborús lelkesedéssel.

Az Asquitheket és Lloyd Georgeokat azonban ennél sokkal nagyobb felelősség terheli. Az angol nők választójoguk birtokában talán már megakadályozhatták volna ezt a mai világháborút is.

Az egész férfi internationale nem hívott össze még megközelítőleg sem oly nagyjelentőségű háborúellenes

tüntetést, mint amilyen az az óriási méretű volt, amelyet az angol asszonyok már 1914 augusztus 4-én rendeztek Londonban.

Résztvett benne a nőmozgalom minden rétege. Azután az angol szocialista nők voltak az elsők, akik megtörték a jeget és már 1914 karácsonyán nyílt levelet intéztek a német, osztrák és magyar testvérekhez, tiltakozva a testvéröklés ellen.

Ha tehát tetteket várnak, és jogosan várnak tőlünk a béke és az emberi faj megmaradása érdekében, akkor ide hát végre azzal a választójoggal.

Csak a szabad ember cselekedhetik mindig meggyőződése szerint; csak a politikai jog nélkülözhetetlen fegyverével kezünkben mérkőzhetünk meg mi anyák a barbársággal és fajunk pusztulásával.